

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Niet-inheemse vissen in Nederland en Vlaanderen

Gelijkenissen en verschillen

Hugo Verreycken - INBO

Vissennetwerk 11 maart 2022

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Vergelijking vissoorten

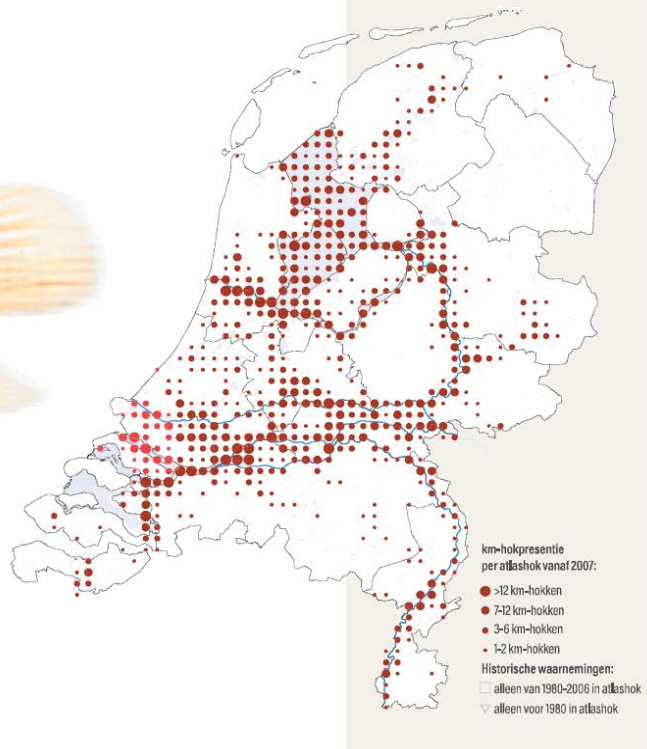

Familie	Soort - Nederlandse naam	Soort - wetenschappelijke naam	Aanwezig NL - VL	Voortplanting NL - VL
Acipenseridae	Siberische steur	<i>Acipenser baeri</i>	NL - VL	Nee
	diamantsteur	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	NL - VL	Nee
	Sterlet	<i>Acipenser ruthenus</i>	NL - VL	Nee
	spitssnuitsteur	<i>Acipenser stellatus</i>	NL - VL?	Nee
Ictaluridae	zwarte dwergmeerval	<i>Ameiurus melas</i>	NL	Ja
	bruine dwergmeerval	<i>Ameiurus nebulosus</i>	NL - VL	Ja
	kanaalmeerval	<i>Ictalurus punctatus</i>	NL - VL	Nee
Salmonidae	kleine marene	<i>Coregonus albula</i>	NL - VL?	Nee
	regenboogforel	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	NL - VL	Nee
	bronforel	<i>Salvelinus fontinalis</i>	NL - VL?	Nee
Percidae	snoekbaars	<i>Sander lucioperca</i>	NL - VL	Ja
Gobiidae	naakthalsgrondel	<i>Babka gymnotrachelus</i>	-	-
	Pontische stroomgrondel	<i>Neogobius fluviatilis</i>	NL - VL	Ja
	zwartbekgrondel	<i>Neogobius melanostomus</i>	NL - VL	Ja
	kessler's grondel	<i>Ponticola kessleri</i>	NL - VL	Ja
	marmelgrondel	<i>Proterorhinus semilunaris</i>	NL - VL	Ja
Centrarchidae	zonnebaars	<i>Lepomis gibbosus</i>	NL - VL	Ja
	grootbekbaars	<i>Micropterus salmoides</i>	NL? - VL?	Nee
Odontobutidae	Amoergrondel	<i>Perccottus glenii</i>	-	-
Umbridae	Amerikaanse hondsvij	<i>Umbra pygmaea</i>	NL - VL	Ja
Cobitidae	N.-Aziatische modderkruiper	<i>Misgurnus bipartitus</i>	NL - VL	Ja
	Aziatische modderkruiper	<i>Misgurnus anguillicaudatus</i>	NL? - VL?	-
Cyprinidae	brasemlei	<i>Ballerus ballerus</i>	NL - VL	Nee?
	Donaubrasem	<i>Ballerus sapa</i>	NL	Nee?
	goudvij	<i>Carassius auratus</i>	NL - VL	Ja
	giebel	<i>Carassius gibelio</i>	NL - VL	Ja
	graskarper	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	NL - VL	Nee
	karper	<i>Cyprinus carpio</i>	NL - VL	Ja
	zilverkarper	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	NL - VL	Nee
	grootkopkarper	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	NL - VL	Nee
	roofblei	<i>Leuciscus aspius</i>	NL - VL	Ja
	dikkopelrits	<i>Pimephales promelas</i>	NL - VL	Ja
	blauwband	<i>Pseudorasbora parva</i>	NL - VL	Ja
	witvinriviergrondel	<i>Romanogobio belingi</i>	NL	Ja
	blauwneus	<i>Vimba vimba</i>	NL	Nee?

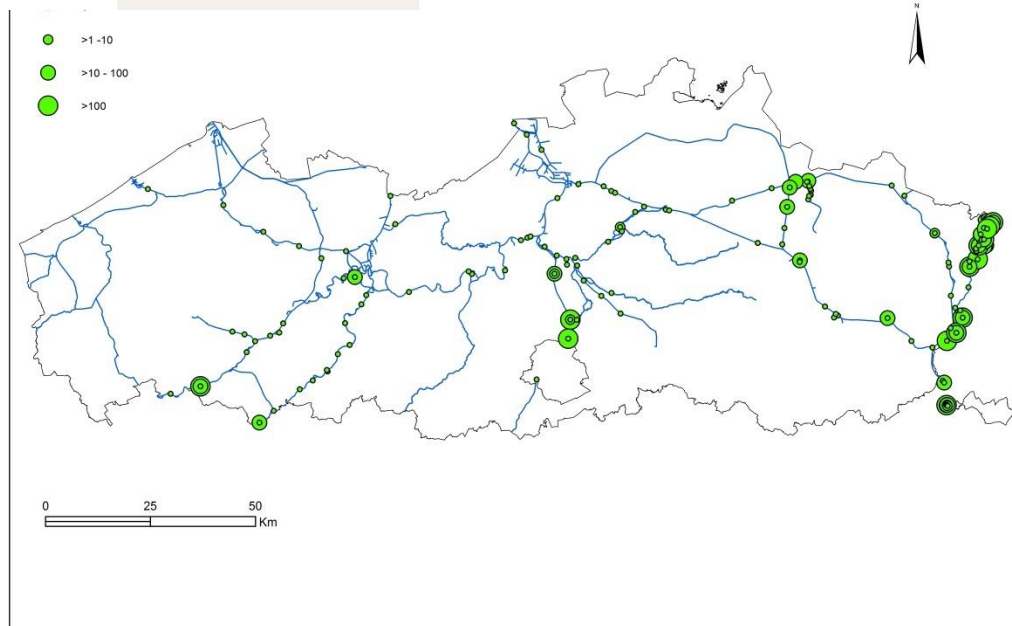
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Aanwezig	Voortplanting
Afrikaanse meerval	<i>Clarias gariepinus</i>	NL – VL	Nee
Gup(py)	<i>Poecilia reticulata</i>	NL	Ja (?)
Kaukasische dwerggrondel	<i>Knipowitschia caucasica</i>	NL	Ja
Naakte grondel	<i>Gobiosoma bosc</i>	NL – VL	Ja (?)
Tijgerbaars (jarbua)	<i>Therapon jarbua</i>	VL	Nee
Tijgerbaars (theraps)	<i>Therapon theraps</i>	NL	Nee
Tilapia	<i>Oreochromis niloticus</i>	VL	Nee

- 36 niet-inheemse vissoorten in NL en 28 in VL waarvan 26 gemeenschappelijk
 - **NL:** Kaukasische dwerggrondel, zwarte dwergmeerval, gup, *Therapon theraps*, kleine marene, Donaubrasem, witvinriviergrondel, blauwneus, spitssnuitsteur, bronforel
 - **VL:** *Therapon jarbua*, tilapia
- 18 soorten in NL en 14 in VL hebben zichzelf instandhoudende populaties

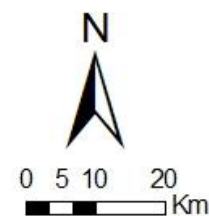
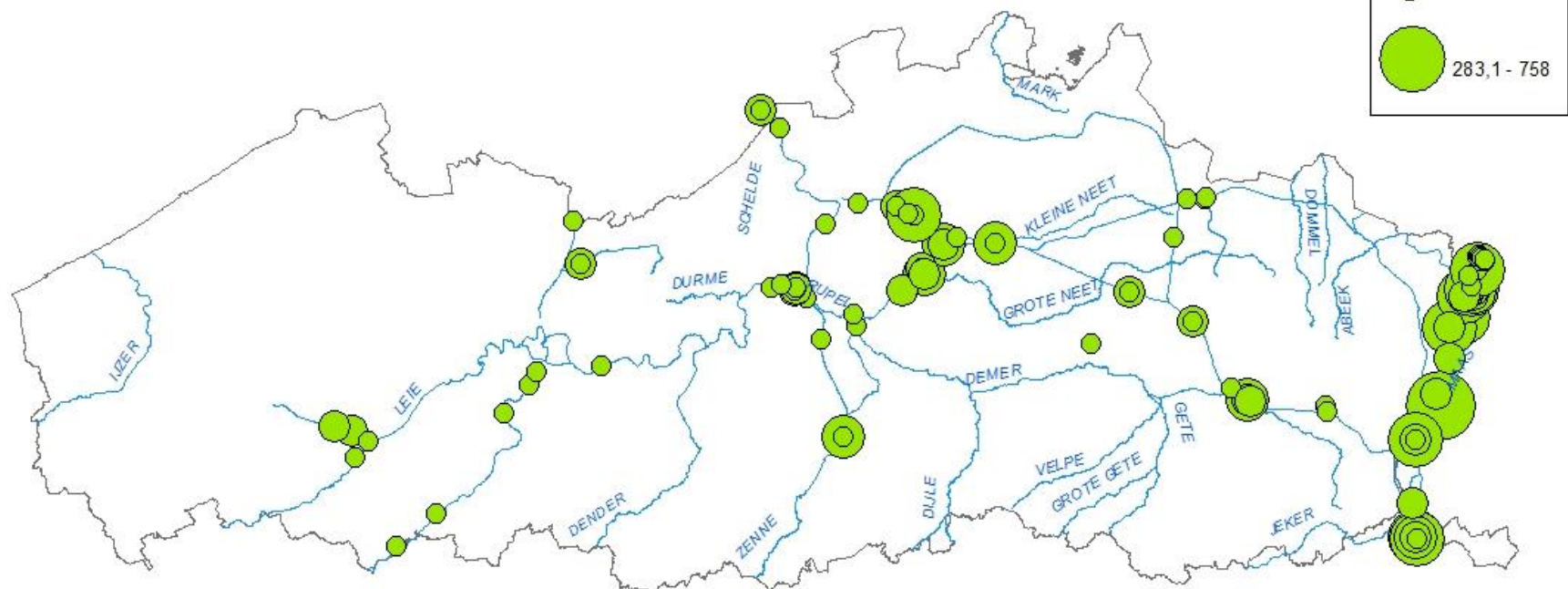

Zwartbek- grondel

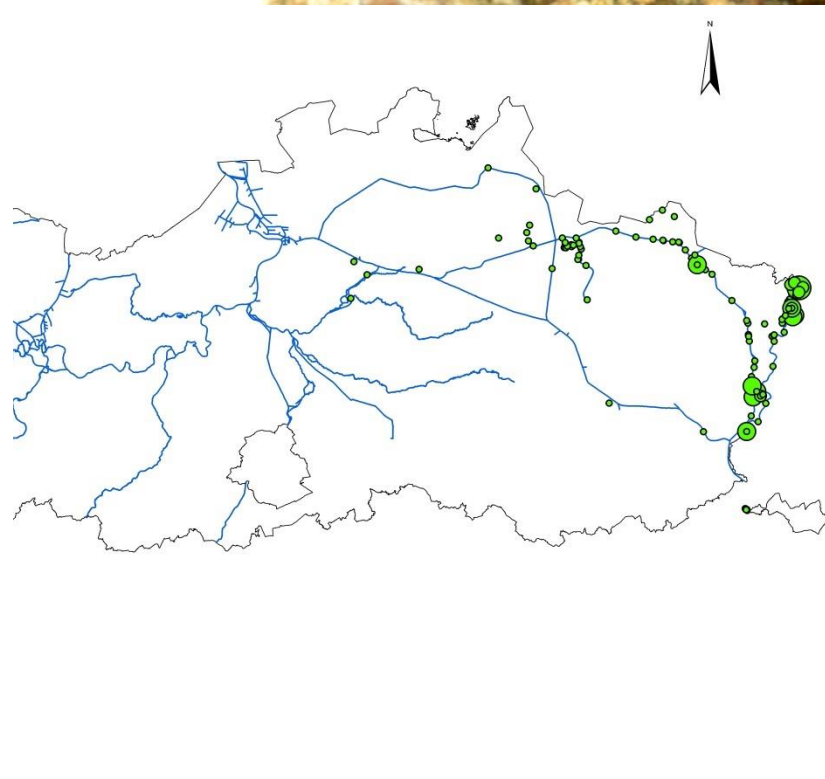
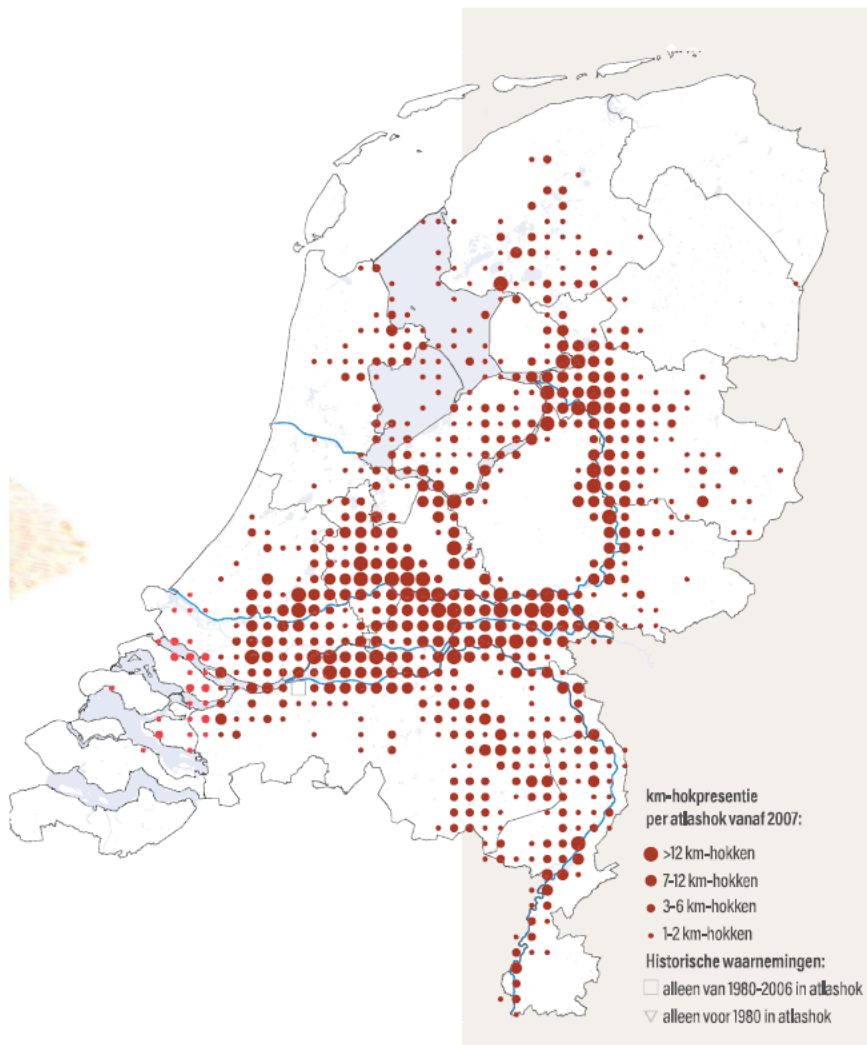

2016

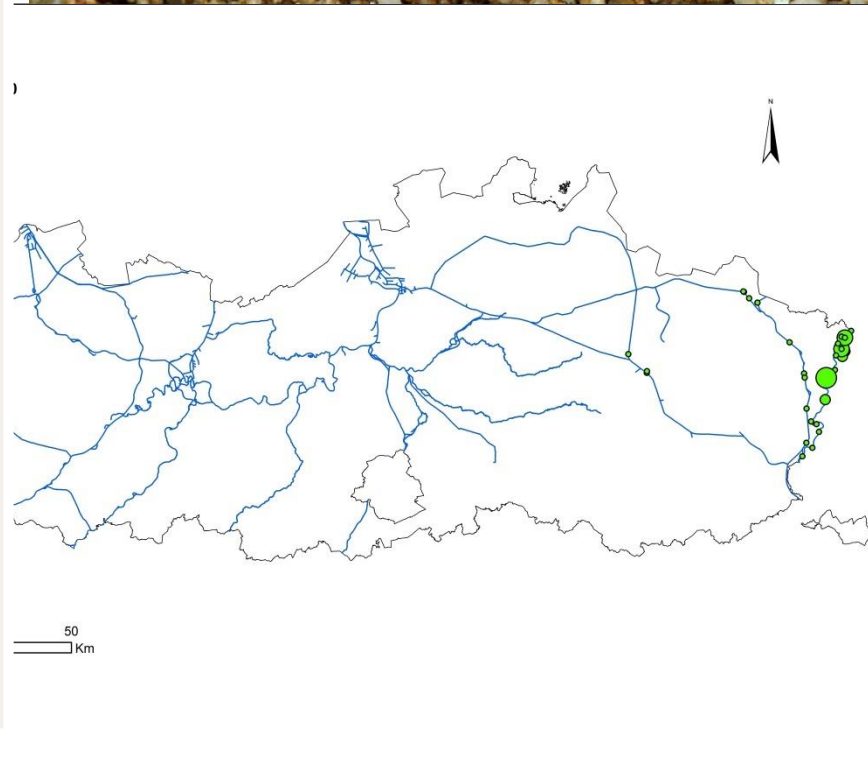
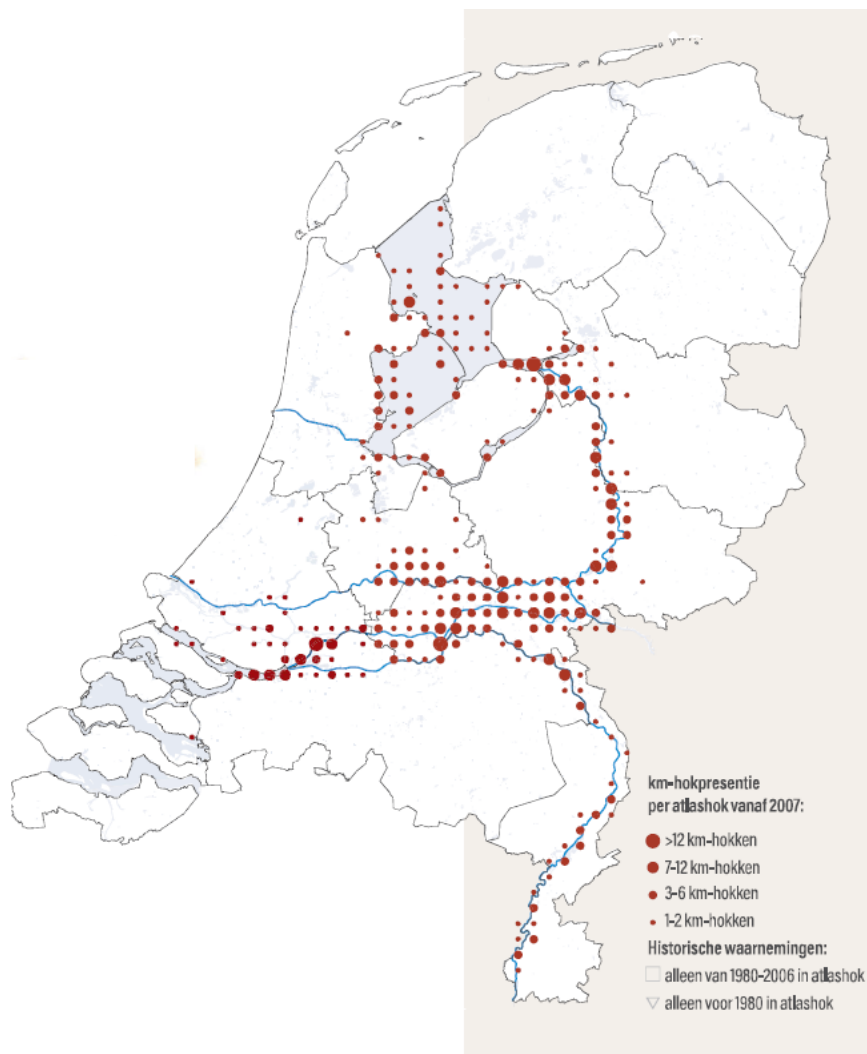
Zwartbekgrondel 2010 - 2016

Marmmergrondel

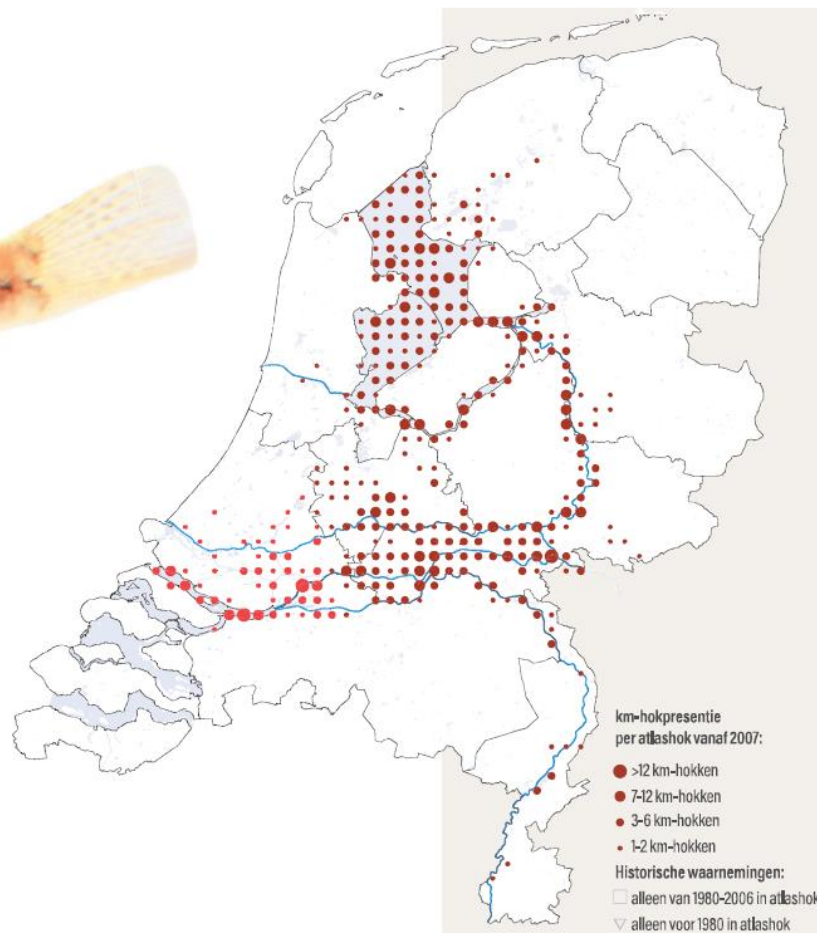

Vlaanderen
is wetenschap

Kesslers grondel

Pontische stroomgrondel

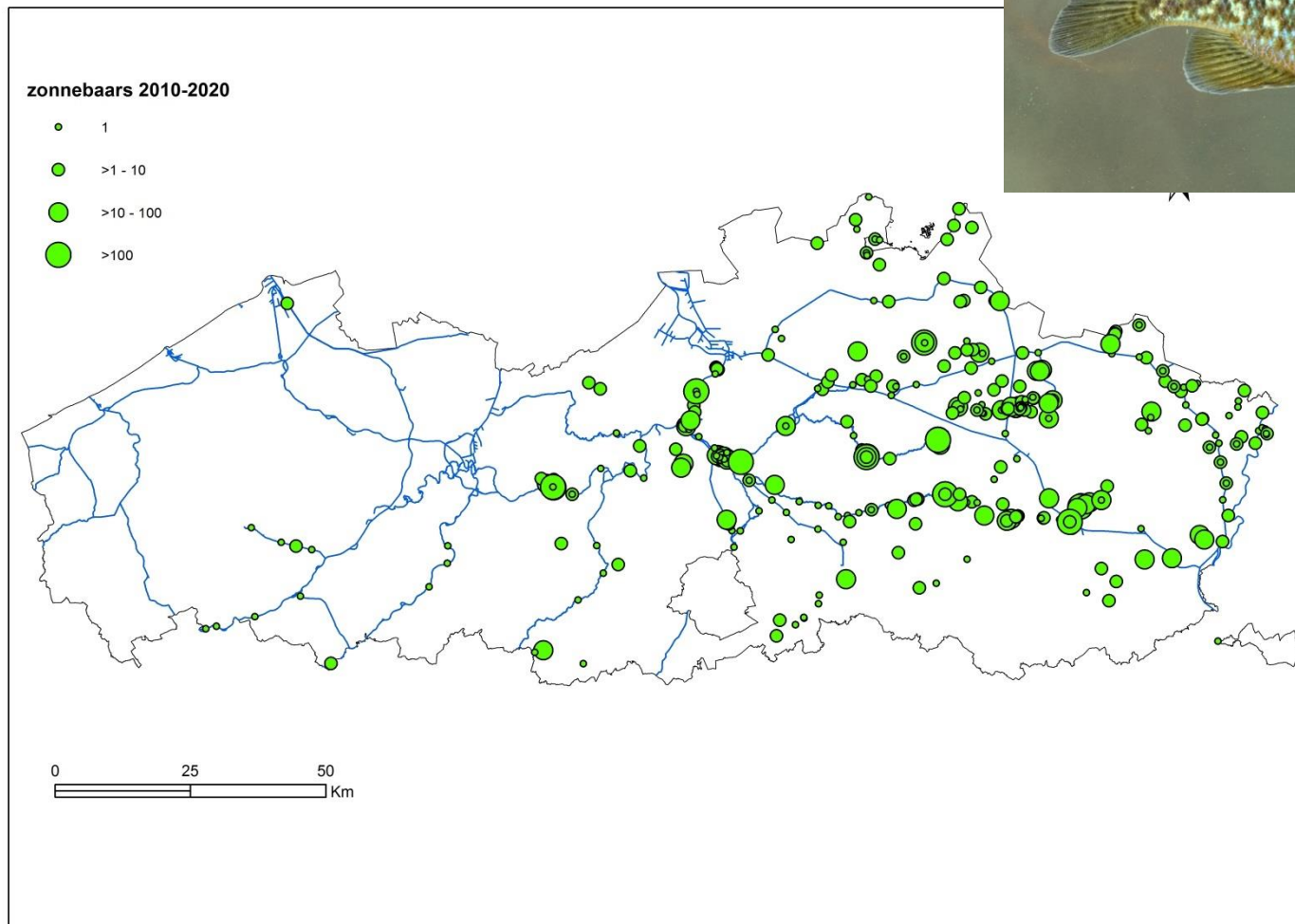

- VL: twee vindplaatsen (Albertkanaal en Maasplas)

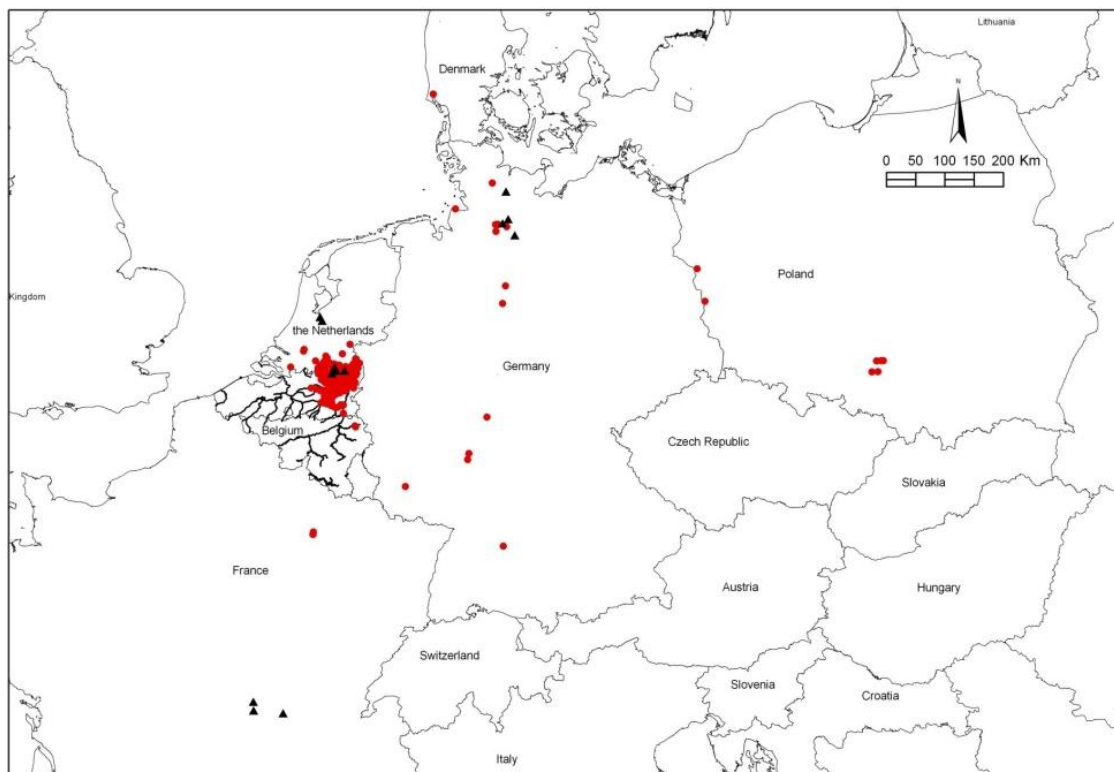

Vlaanderen
is wetenschap

Zonnebaars

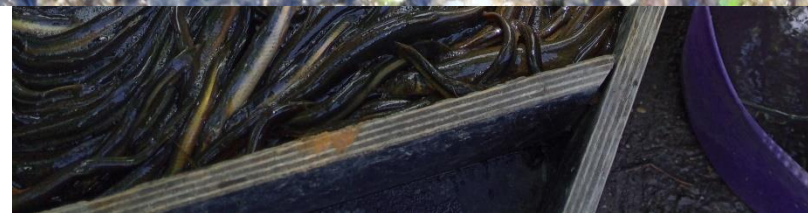

Amerikaanse hondsviis

Noord-Aziatische modderkruiper

- ▶ NL: 2012 Tungelroyse beek
- ▶ VL: 2019 Aabeek

- ▶ [video](#)

Bruine en zwarte dwergmeerval

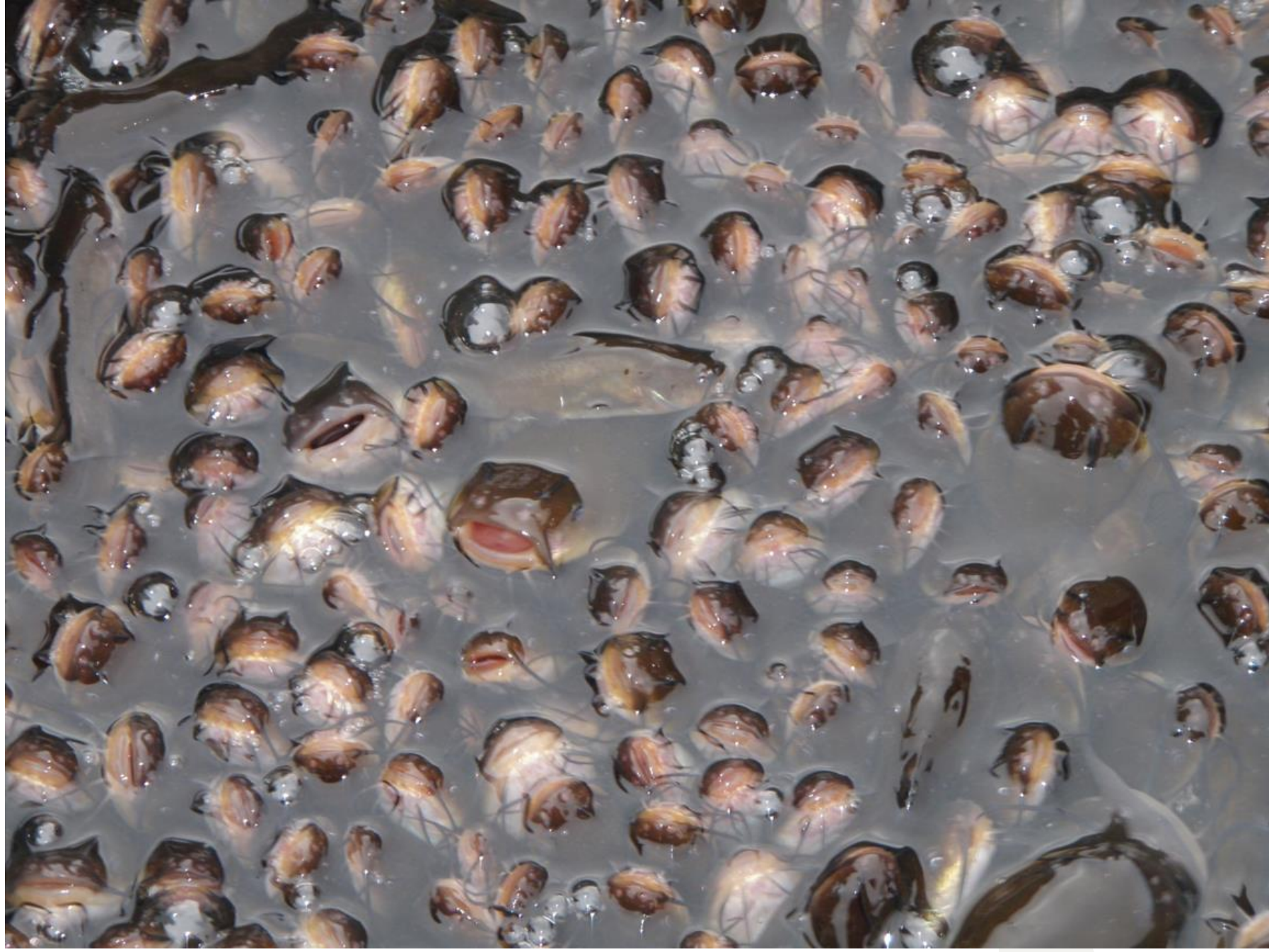
- ▶ Beide soorten moeilijk te onderscheiden waardoor Europese verspreiding niet duidelijk is
- ▶ In VL alleen bruine dwergmeerval, in NL beide soorten
- ▶ Reeds in 1880s eerste transporten naar 'de Nederlanden'

A fact of the same kind presents itself in my district. Since the enactment of the new fishery law the founding at Gand of a piscicultural association has been vaguely contemplated. Well, would you think it? The United States of America, who have agents everywhere, it is true, learning of this, have offered, through the great Commission of Fisheries of that country, to send us a fish that we have not and which is distinguished by peculiar merits. This fish has been selected for us* by the learned men of America, with special solicitude, because it is particularly suitable to the muddy waters of the Escant. It would be of no

Extract from a speech by Hon. E. Willequet before the Belgian Chamber of Representatives in The Bulletin of the United States Fish Commission

Vlaanderen
is wetenschap

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Trends

Soort	Jaar	 Consumptie/ visweek	 Hengelsport	 Aquarium/ aquarium	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Oorspron- g	Introductie VL	Oorzaak	Status
					Cyprinus carpio	Karper	EE	13e eeuw	AQ	N
					Carassius auratus	Goudvis	AS	17e eeuw	OR	A
					Carassius gibelio	Giebel	AS or EE	17e eeuw	UN	N
					Ameiurus nebulosus	Bruine Amerikaanse dwergmeerval	NA	1871	AQ, OR	N
karper	middeleeuwen	•	•		Ictalurus punctatus	Amerikaanse meerval	NA	1884	AQ	A
goudvis	18° eeuw			•	Oncorhynchus mykiss	Regenboogforel	NA	1884	AQ, AN	A
giebel	1862	?		?	Lepomis gibbosus	Zonnebaars	NA	1885	OR	N
regenboogforel	1898	•	•		Sander lucioperca	Snoekbaars	EE	1890	AN	N
snoekbaars	1901	•	•		Umbra pygmaea	Amerikaanse hondsvi	NA	1920	OR, AQ	N
zonnebaars	1903			•	Ctenopharyngodon idella	Graskarper	AS	1967	BC	A
bruine & zwarte dwergmeerval	1905	•		•	Hypophthalmichthys molitrix	Zilverkarper	AS	1975	BC	A
Amerikaanse hondsvi	1920	?		•	Hypophthalmichthys nobilis	Grootkopkarper	AS	1975	BC	A
gup	jaren 60			•	Clarias gariepinus	Afrikaanse meerval	AFR	1980s	AQ	A*
graskarper	1966		•		Aspius aspius	Roofblei	EE	1984	AN	N
zilverkarper	1966	?			Pimephales promelas	Dikkopelrits	NA	1984	AN	N
bronforel	1970	•	•		Oreochromis niloticus	(Nijl)tilapia	AFR	1990	AQ	A*
grootkopkarper	1983	•			Pseudorasbora parva	Blauwbandgrondel	AS	1992	UN, AN	N
roofblei	1984		•		OPENING MAIN-DONAU KANAAL					
blauwneus	1989			•	Acipenser baeri	Siberische steur	AS	2001	AQ, OR	A
Afrikaanse meerval	1989	•		•	Acipenser ruthenus	Sterlet	EE	20xx	AQ, OR	A
exotische steuren	1990			•	Acipenser guldenstaedti	Russische steur	EE	2005	AQ, OR	A
					Neogobius melanostomus	Zwartbekgrondel	EE	2010	BW, AM	N
blauwband	1992				Proterorhinus semilunairs	Marmergrondel	EE	2010	AM	N
marmergrondel	2002				• Ponticola kessleri	Kesslers grondel	EE	2012	BW, AM	N
Donaubrasem	2002				• Neogobius fluviatilis	Pontische stroomgrondel	EE	2015	BW, AM	N
witvinriviergrondel	2004				• Ballerus ballerus	Brasemblei	EE	2016	AN	N
zwartbekgrondel	2004				Gobiosoma bosc	Naakte grondel	NA	2018	BW	A
kesslers grondel	2007				Therapon jarbua	Tijgerbaars	AS	2018	BW?, OR?	-
dikkopelrits	2007				Misgurnus bipartitus	Noord-Aziatische modderkruiper	AS	2019	OR	N
kanaalmeerval	2008									
Pontische stroomgrondel	2009									
Noord-Aziatische modderkruiper	2012									
kleine marene	2015	•								
brasemblei	2017									
Kaukasische dwerggrondel	2019									

Pathways

Belangrijkste oorzaak*	N soorten VL	N soorten NL
Ornamenteel	8	10
Aquacultuur	6	10
Hengelen/aasvis	4	3
Ballast water	4	2
Biologische controle	3	2
Niet-intentioneel	2	4
Actieve migratie	1	5

*Vele soorten hebben 'multiple pathways'

Trend over de tijd en oorsprong

(Vlaamse gegevens)

	< 1800	1851 - 1900	1901 – 1950	1951 - 2000	2001 – 2022
N.-Amerika	-	4	1	1	1
Azië	2	-	-	4	3
Afrika	-	-	-	2	-
Oost Europa	1	1	-	1	7
Totaal	3	5	1	8	11
Cum. Tot.	3	8	9	17	28

Trends voor Nederland en Vlaanderen

- Aantal soorten/tijdsperiode stijgt nog steeds
- Stijgend aantal soorten uit Oost-Europa

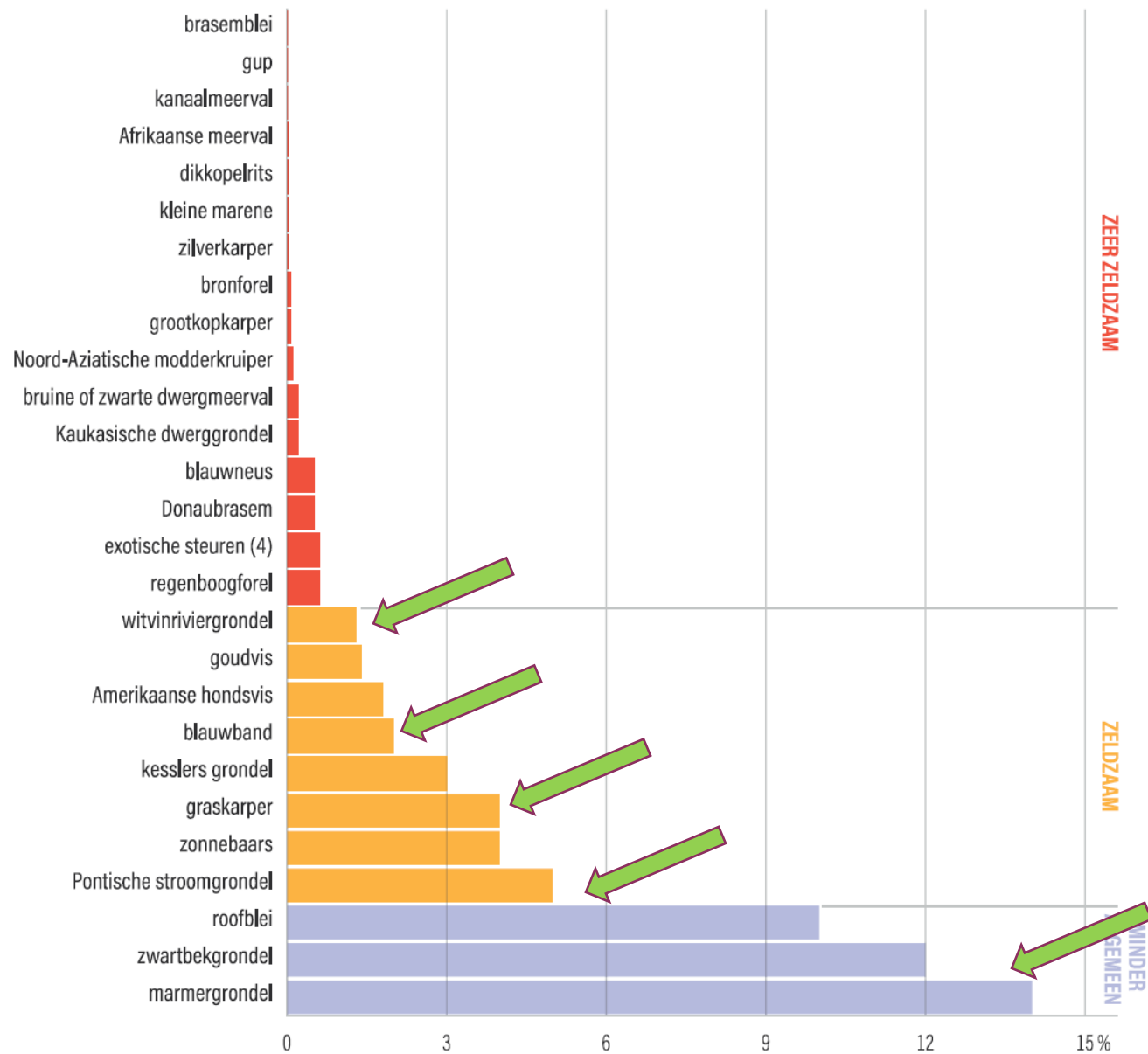
Verspreiding en aantal records

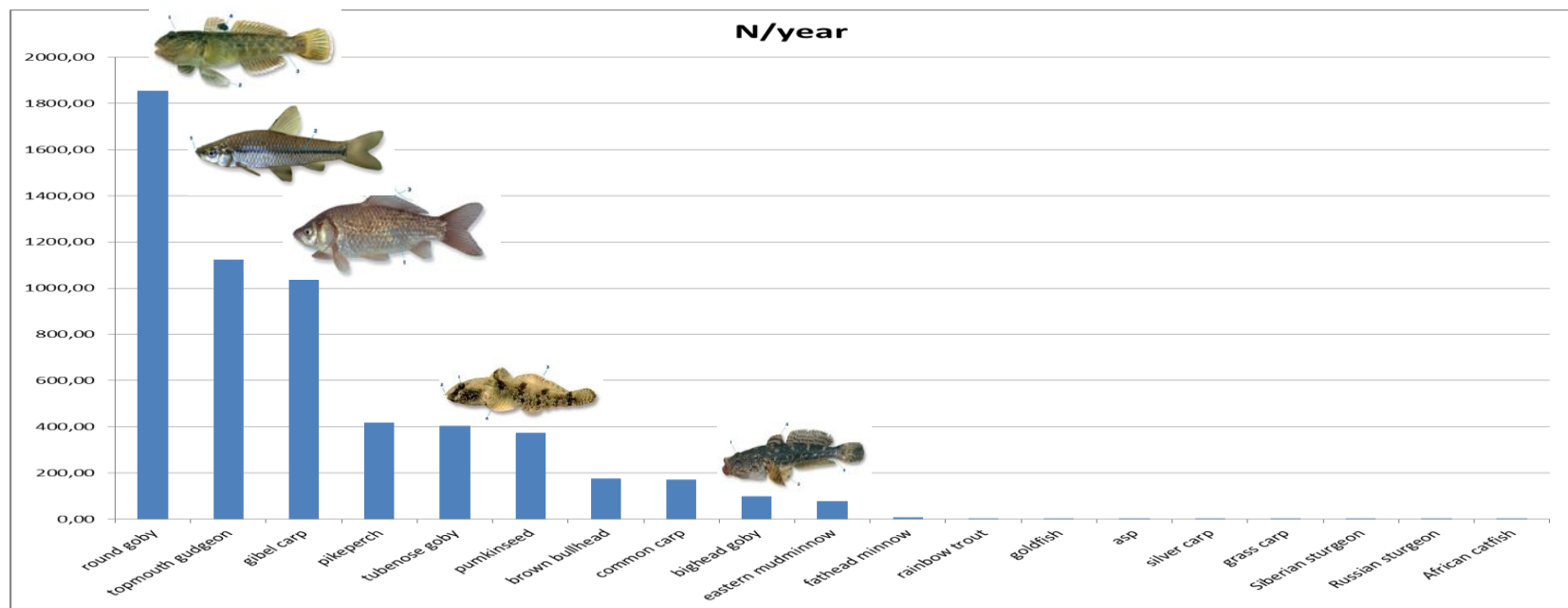
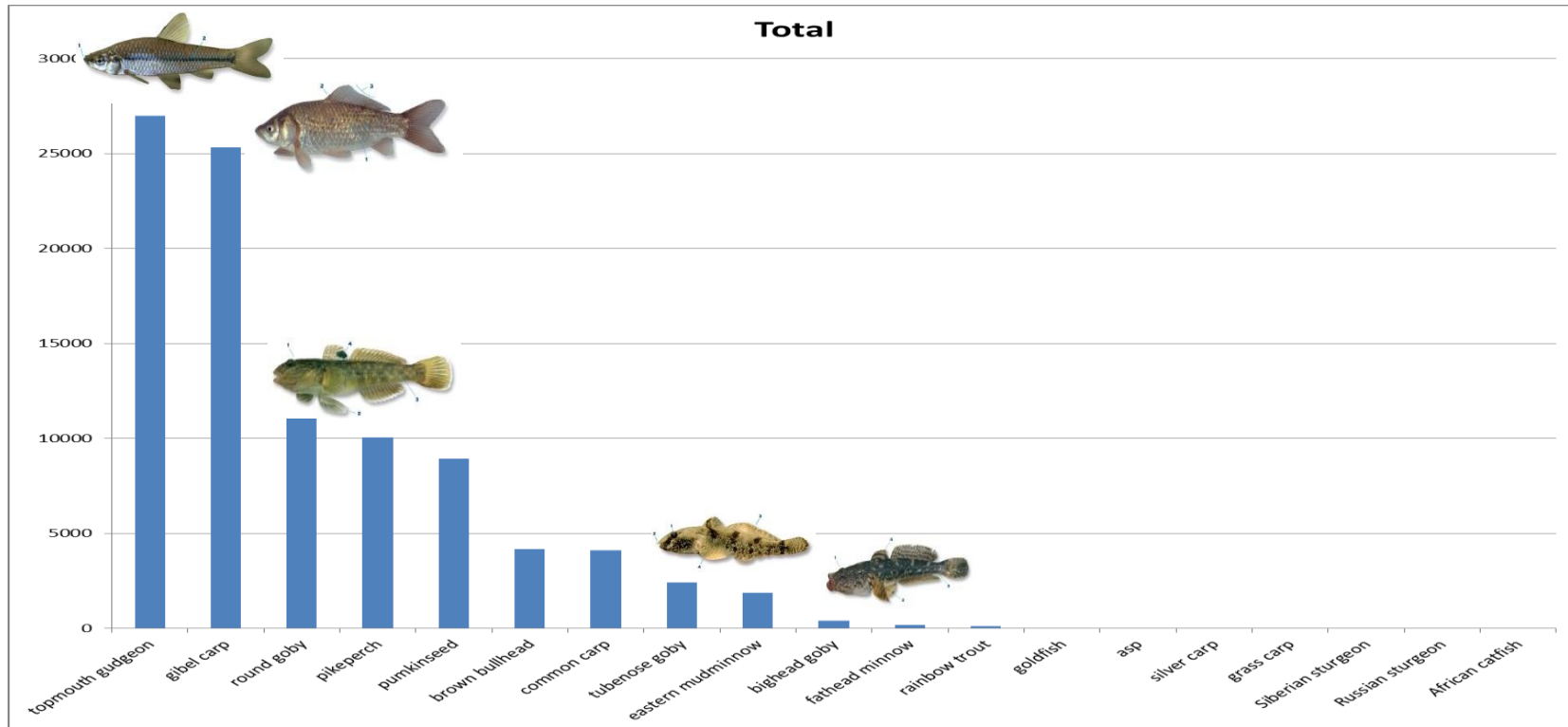
Verspreiding	N soorten VL	N soorten NL
Wijdverspreid	4	3
Regionaal	7	8
Sporadisch verspreid	3	9
Weinig waarnemingen	14	16

Voorkomen	N soorten		
	VL	NL	Gevangen exemplaren
Zeer algemeen	4	-	> 10000
Algemeen	6	-	1001- 10000
Zeldzaam	3	-	101 – 1000
Zeer zeldzaam	4	-	10 – 100
Extreem zeldzaam	11	-	< 10 observaties

Vlaanderen
is wetenschap

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Toekomst?

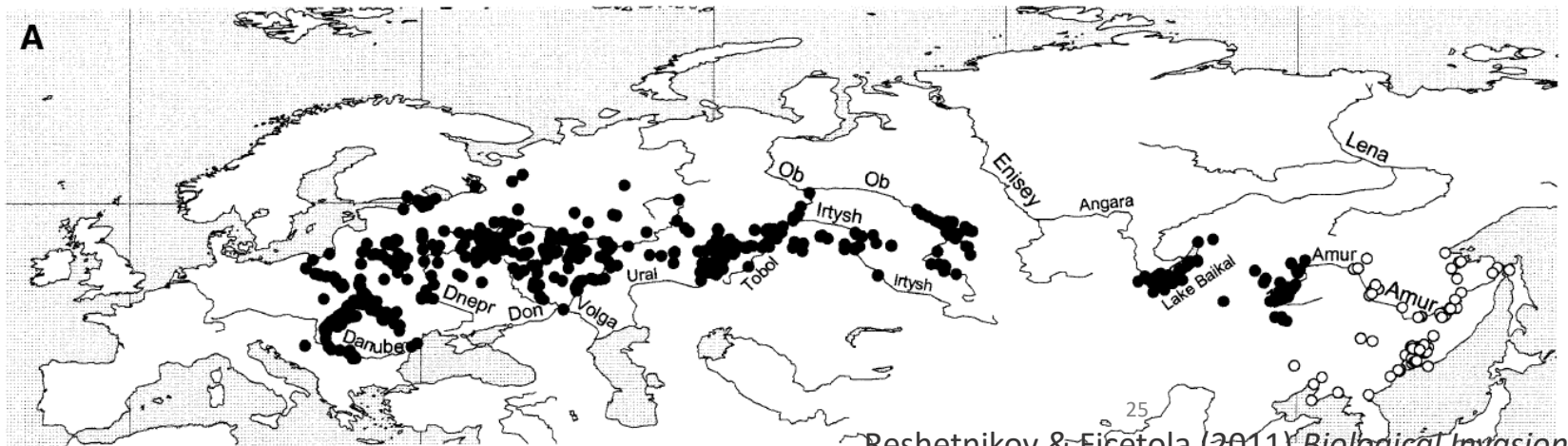
Toekomstige soorten?

- Witvinriviergrondel *Romanogobio belingi* => NL -> VL
- Blauwneus *Vimba vimba* => NL -> VL
- Donaubrasem *Ballerus sapa* => Oost-Europa -> VL
- Aziatische modderkruipe *Misgurnus anguillicaudatus* => Duitsland -> NL & VL
- Naakthalsgrondel *Babka gymnotrachelus* => Oost-Europa -> VL & NL
- Amoergrondel *Perccottus glenii* => Oost-Europa -> VL & NL

Reshetnikov AN, Schliewen UK (2013) First record of the invasive alien fish rotan *Perccottus glenii* Dybowski, 1877 (Odontobutidae) in the Upper Danube drainage (Bavaria, Germany). *Journal of Applied Ichthyology*

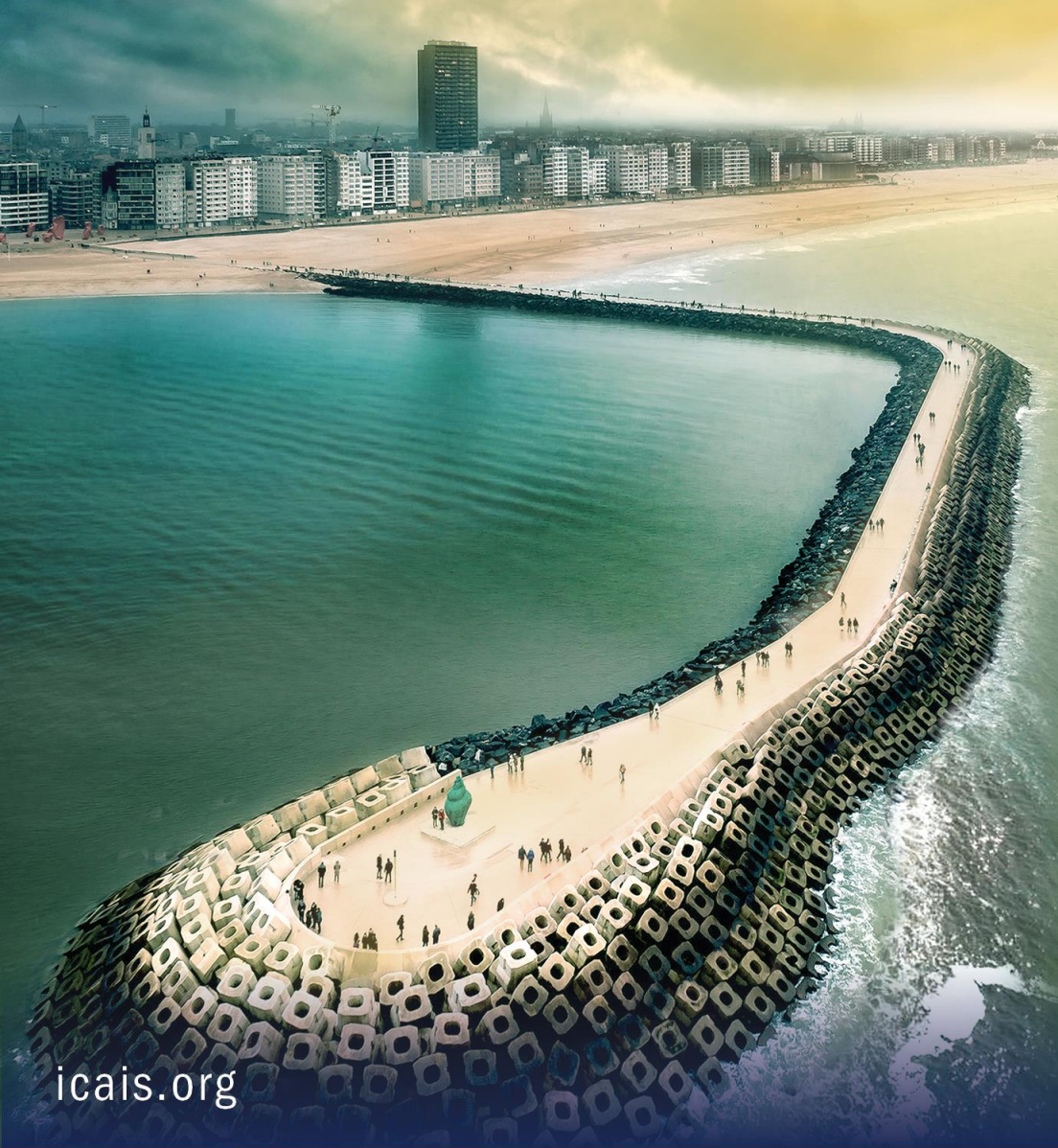

Amoergrondel

Conclusies

- ▶ 36 niet-inheemse vissoorten in Nederland en 28 in Vlaanderen
- ▶ 26 gelijke soorten in beide landen
- ▶ Ongeveer de helft plant zich voort
- ▶ Verschillen in verspreidingspatroon
- ▶ Aantal niet-inheemse vissoorten in Nederland en Vlaanderen stijgt steeds sneller
- ▶ Shift van bewuste naar onbedoelde introducties

2022

ICAIS

22ND INTERNATIONAL CONFERENCE ON AQUATIC INVASIVE SPECIES

APRIL 18-22, 2022

Thermae Palace Hotel
Oostende, Belgium

A **hybrid event** with real-time
virtual participation through
an integration platform

The conference is co-hosted by the Netherland's Office for Risk Assessment & Research (NVWA/BuRO)
and Belgium's Research Institute for Nature and Forest (INBO),
with the support of Canada's Invasive Species Centre, the ICAIS Secretariat.

Dank – Vragen?

Dank aan mijn **INBO-collega's** Adinda De Bruyn, Isabel Lambeens, Linde Galle, Marc Dewit, Danny Bombaerts, Franky Dens, JP Croonen en Yves Maes voor het veldwerk en databeheer. **RAVON** zorgde voor de Nederlandse gegevens.

